

De steen

Openingstoespraak ter ere van de tentoonstelling een steen, uitgesproken door Bart van Marissing op zaterdag 11 oktober 2008.

Het was een aparte ervaring, nog vrij kort geleden. De elektronische sigaret was al gemeengoed op de verjaardag waar we uitgenodigd waren en werd rondom enthousiast aanbevolen. De giftige subprime hypotheek, het hebzuchtige virus dat enkele maanden later het mondiale kapitalistische bolwerk op zijn vesten zou doen schudden, waren nog niet algemeen onderwerp van gesprek. De woonkamer was geheel gevuld met gasten en het geluid van de druk kletsende, bezoekers stond als een muur in de ruimte.

Het was wel even onwennig, zoals altijd als je op een verjaardag komt, de plotselinge omslag van buiten naar binnen. U kent dat gevoel wel. Je komt van buiten, uit je eigen omgeving, je rijdt de stad uit, na een heerlijke zonnige zondagmiddag samen met je liefvallige vrouw en treft boven de intens groene weilanden en uiterwaarden onheilspellende wolkenformaties aan die het einde van een mooie nazomeravond lijken aan te kondigen. Plots sta je binnen, samen met je vrouw. Je groet de aanwezigen, er is gelach, er hangt al een lichte zweem van wijn over de aanwezigen.

Onwennig, enigszins met de gedachten elders, observeer je de omgeving en ziet in een ooghoek hoe twee oudere heren de kamer verlaten en de tuin in lopen. Even later staan ze in de tot atelier omgebouwde tuinhuis en buigen zich geconcentreerd over een voorwerp. Uit hun houding spreekt een serene, haast intense overgave. Dat zie je niet alleen, dat voel je.

De eerste regendruppels vallen op het terras en hoewel je de wolken aan had zien komen, valt de duisternis toch nog plotseling en onverwacht. Terwijl de laatste gast de tuin ontvlucht en een plek zoekt in de woonkamer, zijn de heren achter in het atelier nog immer onverstoort in gesprek. Ze zijn nu alleen nog als silhouet zichtbaar. Dat maakt hun bewegingen en gebaren nog mystieker.

De drang naar een echte sigaret dwingt me naar buiten. Op de muur rechts voor de tuindeur hangt een schilderij. Ik zie een mannetje druk in de weer met een soort pizza oven. Ik zie middeleeuwse instrumenten, de steen met in het hart een roodgloeiende ketel, vensters op de wereld, het lijken wel patrijspoorten. In een fractie van een seconde komen tien jaar zeegezichten langs. De wereld bestaat voor tweederde uit water. Uitgestorven vogels vliegen over het doek, bloemen bloeien of zijn verwelkt. De tuin is op een

paar stoelen rechts van de buitendeur na, leeg. De vijver is bijna geheel begroeid, de contouren van de steen zijn onmiskenbaar. Ja, dat is hem. Hij ligt er nog. De regendruppels dringen nog niet door het gebladerte van het boompje dat als een beschermengel over de vijver staat gebogen. Hij krijgt een baard, de steen; zie ik daar een vleugje ouderdom, overgave?

Het is goed toeven onder de boom. Beschut tegen de regen maar toch helemaal buiten. De geur van ozon valt over de tuin. Waar heb ik die bloem eerder gezien? Het was in Portugal, ook in een tuin van een huisje wat we gehoord hadden. Trompetten, maar dan wel veel groter. Miles Davis. *Bitches Brew*. Moet ik weer eens draaien.

Aarzelend blijf ik staan. Het zou een doodzonde zijn om plompverloren het atelier binnen te lopen en de heren te storen in hun extase. De oplossing komt vanzelf en is eenvoudig. Een gast heeft de woonkamer verlaten en rent naar het gebouwtje in de tuin, het regent inmiddels hard. "Hé Jan, heb je nog van die witte wijn koud staan?" Een van de twee oudere heren loopt terug naar de woonkamer.

Jan helpt de gast geduldig en gastvrij als hij is. De gast vertrekt met een doos vol flessen koele witte wijn. Jan staat nu alleen in het atelier. Zijn ogen glimmen van enthousiasme. Wanneer eigenlijk niet? In zijn handen heeft hij een klein aardewerken vaasje. Hij koestert het als een moeder haar kind. Als de boom de vijver. Als de vijver de steen. Het vaasje is niet symmetrisch, handwerk, maar fraai beschilderd met een patroon dat me doet denken aan een lang vergeten beschaving, iets zoals de Inca's, maar toch niet helemaal. "Het motief of de figuur ontstaat door de omgeving dicht te schilderen", legt Jan uit. Je doet dus eigenlijk wat je laat, lijkt de essentie. In zeemanstermen: Aan de wal zegt men: "Ik ruik de zee" als men de kust nadert. Op zee, zegt men: "Ik ruik de wal" als men de kust nadert. Men heeft het over dezelfde geur.

Het is mooi, zo simpel en zo dichtbij. Ik zeg niets over het imposante beeld dat ik eerder van de twee heren had. Langzaam dringt het tot me door.

Integriteit. De oprechte belangstelling, de intensiteit en het respect waarmee de meest elementaire creatie wordt behandeld en waarvan met volle teugen wordt genoten, zegt iets over de inhoudelijkheid van het werk van Jan van Krieken van Huessen. Omkijken naar vroeger, vooruitkijken naar de toekomst. Onderzoek naar het onbenoembare en misschien wel onbereikbare, verpakt in historische symboliek en, de laatste jaren overgoten met een internationaal tintje. Verre landen, vreemde culturen en religies. Confucianisme, Taoïsme, Boeddhisme, Hindoeïsme. De steen blijft echter centraal object en vertegenwoordigd de actualiteit, heden, verleden, toekomst, leven, dood. Kortom de levenscyclus waarin we kunnen stijgen en dalen, dichter bij God geraken, of van lood goud kunnen maken. Liefde voor het leven betekent ook accepteren dat het eindig is.

En dat alles in een technisch perfect verzorgde uitvoering, waarin de spanning tussen het verhaal op het doek en de schildertechniek een dimensie toevoegt. Zeefdruk, ets of foto, alle technieken lijken vertegenwoordigd maar alles is geschilderd met telkens weer die steen als krachtige metafoor. Deze kracht van de herhaling is essentieel en is op zich weer een metafoor van de levenscyclus. De liefde voor het leven. Telkens weer.

Ter afsluiting een muzikaal nummer met een toepasselijke naam. Voor wie het nummer niet kent, hier komt de tekst:

Telkens weer - Tekst: Friso Wiegersma, Muziek: Ruud Bos, 1975
arrangement: Ruud Bos

Telkens weer, haal ik mij in mijn hoofd
Dat ik die hemel krijg die mij wordt beloofd
Telkens weer, wordt alle blauw weer grijs
Sta ik teleurgesteld buiten in de kou
Maar telkens weer denk ik, er komt er een
Waar ik alleen voor leef
Mijn hart aan geef
Bij wie ik vindt, dat wat ik nu ontbeer
Liefde voor altijd, telkens weer
Telkens weer slaat wat er vroeger was
Weer als een vlam omhoog uit de oude as
Telkens weer alsof het nooit geneest
Blijft er die pijn bestaan om wat is geweest
Maar telkens weer denk ik, er komt er een
Waar ik alleen voor leef
Mijn hart aan geef
Bij wie ik vind dat wat ik nu ontbeer
Liefde voor altijd, telkens weer
Maar telkens weer denk ik, er komt er een
Waar ik alleen voor leef
Mijn hart aan geef
Bij wie ik vind dat wat ik nu ontbeer
Liefde voor altijd, telkens weer

Als ode aan de steen en als openingsgeste, nu het nummer *Telkens Weer*.